Wel ruimte voor de jeugd, geen ruimte voor een JOP!

Alternatief voorstel t.b.v. door gemeente Amsterdam voorgenomen realisatie van een Jongeren ontmoetingsplek (JOP) op het bloemenveld aan de Aetsveldselaan, tegenover het ‘evenementen terreintje’.

5.1, 2, e 5.1, 2, e

Weesp, 4 april 2025

Inleiding

Wij, bewoners van het Molenpad, presenteren hierbij een alternatief voorstel voor het huidige plan om een "JOP" te plaatsen op de Aetsveldselaan dan wel naast het basketbalveld aan de J.A. Fijnvandraatlaan. Dit voorstel is tot stand gekomen naar aanleiding van onze observaties tijdens de informatieavond, gesprekken met de buren en wetenschappelijke inzichten over hangjongeren en hun aanwezigheid in de openbare ruimte.

Op de informatieavond observeerden wij het volgende:

1. **De gemeente heeft een doelstelling tot plaatsen van 10 JOPs in Weesp.**
2. De gemeente geeft aan dat er in Zuid II ruimte is, andere wijken zijn door hun aard van bebouwing grotendeels ongeschikt.
3. Jongeren ervaren dat er in Weesp weinig te doen is.
4. **Jongeren willen soms tot regelmatig op straat elkaar ontmoeten overdag, in de avond en nacht.**
5. Jongeren uit andere wijken (Aetsveld-Noord en Aetsveld-Zuid) komen graag naar het centrum danwel Zuid II om elkaar te ontmoeten.
6. **Bewoners van Zuid II ervaren soms tot regelmatig overlast van jongeren in avond en nachtelijke uren, specifiek in het gebied rondom het speeltuintje/voetbalveldje/basketbalveld en fietstunnel.**
7. Bewoners van Zuid II ervaren zwerfvuil en vuurwerkoverlast op plekken waar jongeren elkaar ontmoeten.
8. Bewoners ervaren negatieve emoties en frustraties richting de gemeente, dit is tweeledig: a) bewoners hebben het idee dat zij 4) en 6) regelmatig melden en dat dit bekend is bij de gemeente, de gemeente ervaart aan de hand van de bij hen bekende meldingen dat de overlast op dit moment gering is. b) er is in de buurt een geschiedenis van jongerenoverlast door de jaren heen waaronder een eerder verwijderde JOP (1999).
9. **Bewoners hebben behoefte aan onderbouwing van en onderzoek naar de effectiviteit en mogelijke gevolgen van een ontmoetingsplek voor jongeren.**

Wij zijn van mening dat deze 9 observaties verschillende aanpakken en oplossingen behoeft. Voor dit voorstel richten wij ons vooral op 1, 4, 6 en 9 (allen dikgedrukt) welke observaties het meest in lijn liggen met de aanleiding 'het realiseren van een JOP in Zuid II'. Waarbij wij tevens een sterk beroep doen op de gemeente om de overige observaties tevens op te pakken om de leefbaarheid voor al haar inwoners van jong tot oud te vergroten.

Het initiatief voor een JOP roept vragen op over de effectiviteit en mogelijke gevolgen van een dergelijke ontmoetingsplek. Hangjongeren vormen een diverse groep en hun aanwezigheid in de openbare ruimte wordt zowel als een sociaal fenomeen als een potentiële bron van overlast gezien.

In dit document zullen we drie hoofdthema's behandelen:

1. Het verbeteren van informele ontmoetingsplekken in Zuid II en directe omgeving
2. De realisatie van een formele ontmoetingsplek/JOP (buiten de woonwijken)
3. Een literatuuronderzoek naar "hangjongeren" (ter onderbouwing van ons voorstel)

Door wetenschappelijke inzichten te combineren met praktijkervaringen schetsen we een helder beeld van de dynamiek rondom hangjongeren en geven we een onderbouwd advies over de wenselijkheid en effectiviteit van een JOP in de wijk Zuid II.

Dit voorstel is gebaseerd op diverse bronnen. Een belangrijk uitgangspunt vormt het visiedocument "Jongeren in de Openbare Ruimte" van OBB Ingenieursbureau. Daarnaast hebben we gebruikgemaakt van publicaties van verschillende adviesbureaus en gemeenten, evenals relevante nieuwsberichten. Voor de wetenschappelijke onderbouwing en literatuurverwijzingen hebben we grotendeels geput uit het onderzoek van 5.1, 2, e aan de Universiteit Gent (2023). Een volledige lijst van alle geraadpleegde bronnen en ondersteunende materialen is aan het einde van dit document opgenomen.

Inhoudsopgave

Inleiding **1**
Inhoudsopgave **2**
Samenvatting **3**
Conclusie **4**
1. Verbeteren informele ontmoetingsplekken in Zuid II en directe omgeving **5**
1.1 Voldoende plekken 5
1.2 Goede spreiding 5
1.3 Gevarieerde plekken 6
1.4 Meisjes en vrouwen 7
2. Realisatie van formele ontmoetingsplek/JOP **9**
3 Literatuuronderzoek naar 'hangjongeren' **13**
3.1 Wie zijn de hangjongeren? 13
3.2 Redenen voor rondhangen bij jongeren 14
Vanuit sociaalpedagogische invalshoek 14
Identiteitsontwikkeling 14
Gedrag passend bij ontwikkelingsfase 14
Verveling 14
3.5 Good Practices **15**
Bronnen **16**

Samenvatting

Hoofdstuk 1. Verbeteren informele plekken in Zuid II en directe omgeving
Jongeren zijn absoluut welkom in de openbare ruimte, tegelijkertijd is de openbare ruimte van iedereen. Ons voorstel is om op het bloemenveld aan de Aetsveldselaan, tegenover het 'evenementen terreintje' een beschutte kleinschalige zitgelegenheid te realiseren, welke qua uitstraling in de openbare ruimte en de cultuurhistorische waarden past (UNESCO Nieuwe Hollandse Waterlinie) van het aangrenzende Molenpad en schansen.

Verder stellen wij voor in de buurt Zuid II in totaal een 5-tal informele ontmoetingsplekken te realiseren en deels te verbeteren (dit is inclusief de locatie aan de Aetsveldselaan). Deze informele ontmoetingsplekken bieden (overdag) plaats aan jongeren alsook alle inwoners en voorbijgangers en kenmerken zich binnen Zuid II als volgt:

- Hoeveelheid; er zijn voldoende plekken om aan de behoefte te voldoen.
- Variatie; niet enkel bankjes, maar ook andere plekken die aanspreken en uitdagen.
- Spreiding; iedereen heeft binnen de wijk op korte afstand van zijn/haar huis een plek.

Hoofdstuk 2. Realisatie van een formele ontmoetingsplek/JOP buiten de woonwijken
Het realiseren van een formele ontmoetingsplek specifiek voor grotere groepen jongeren, als ook op bredere tijdstippen, is mogelijk buiten de rustige woonwijken. In dit voorstel betrekken wij zowel de wijken Zuid I & II als ook Aetsveld, gezien het grote aantal jongeren dat daar woont, dat bijna 4x zoveel is als in Zuid I en II gecombineerd. Dit biedt mogelijkheden om tegemoet te komen aan:

- De wensen van de jongeren; overdekt zitten en geen gedoe rondom overlast.
- Helderheid voor handhaving/politie, omdat er naar deze plek verwezen kan worden.
- Vermijding/vermindering van overlast door bewoners in zowel Zuid II als Aetsveld. (Van de bewoners in Zuid I is het voor ons onduidelijk of daar overlast ervaren wordt).

Wij zien echter ook uitdagingen in gebrek aan betrokkenheid (namelijk; de plek is enkel voor jongeren, dus overige bewoners zullen zich mogelijk niet betrokken voelen bij deze plek met eventuele gevolgen), sociale controle en zwerfvuil-problematiek. Deze uitdagingen zijn echter onafhankelijk van de plek van de JOP, deze problematiek lijkt inherent verbonden aan een JOP en zal zich ook in een woonwijk uiten en daar als vele malen hinderlijker worden ervaren.

Hoofdstuk 3. Literatuuronderzoek naar 'hangjongeren'
Hangjongeren zijn een heterogene groep, variërend van jongeren die samenkomen voor sociale interactie tot groepen die overlast veroorzaken of zich met criminele activiteiten bezighouden. De mate van overlast hangt af van verschillende factoren, zoals groepsdynamiek, locatie en sociale controle. In de praktijk blijkt dat jongerengroepen niet strikt in categorieën vallen, maar kenmerken van verschillende typen kunnen vertonen.

Op een hangplek ondernemen jongeren uiteenlopende activiteiten, zoals praten, sporten, experimenteren met middelengebruik en soms vertonen van grensoverschrijdend gedrag. Dit gedrag is deels leeftijdsgebonden en deels beïnvloed door omgevingsfactoren. Onderzoek wijst uit dat een JOP zowel positieve als negatieve effecten kan hebben. Enerzijds kan het een veilige ontmoetingsplaats bieden, maar anderzijds kan het problematisch gedrag concentreren en escaleren.

Conclusie

Alternatief plan:

- Realisatie van 5 kleinschalige, informele ontmoetingsplekken in Zuid II, waaronder een beschutte zitgelegenheid aan de Aetsveldselaan
- Deze plekken zijn overdag beschikbaar voor zowel jongeren als alle andere inwoners
- Een formele ontmoetingsplek/JOP voor grotere groepen jongeren wordt buiten de woonwijken geplaatst

Reden voor dit alternatief:

- Onderzoek toont aan dat een vaste JOP in een woonwijk risico's met zich meebrengt zoals overlast en negatieve groepsdynamiek
- Verspreide, informele ontmoetingsplekken bevorderen sociale controle en positieve interactie tussen generaties
- Jongeren blijven beter aanspreekbaar wanneer ze zich vrij door de wijk bewegen
- Dit plan komt tegemoet aan zowel de behoefte van jongeren aan ontmoetingsruimte als de wens van bewoners om overlast te beperken

1. Verbeteren informele ontmoetingsplekken in Zuid II en directe omgeving

Jongeren zijn (natuurlijk!) welkom, de openbare ruimte is van iedereen. Tegelijkertijd kan niemand een eigen plek verwachten binnen een woonwijk.

Wij stellen voor dat er aan de Aetsveldselaan een beschutte kleinschalige zitplek gerealiseerd wordt in overleg met de wensen van jongeren, tegelijkertijd even goed te gebruiken door wandelaars, en zowel oudere als jongere buurtgenoten. Deze plek past qua uitstraling goed in de openbare ruimte en met deze uitstraling wordt een aansluiting en verbinding met de cultuurhistorische omgeving (UNESCO Nieuw Hollandse Waterlinie, de kringenwet woningen aan het Molenpad en de schansen) gerealiseerd.

Daarnaast stellen wij voor tegelijkertijd binnen de gehele wijk en directe omgeving van Zuid II het aanbod van informele ontmoetingsplekken te verbeteren.

Het succes van deze informele ontmoetingsplekken rust op drie aspecten (als gedefinieerd door Ingenieursbureau OBB): voldoende plekken, goede spreiding, gevarieerde plekken.

1.1 Voldoende plekken

Wij zijn er voor om op 3 nieuwe plekken in Zuid II aantrekkelijke zitplekken te realiseren die overdag als informele ontmoetingsplek kunnen dienen en daarnaast 2 bestaande plekken verbeteren, in totaal 5.

Plekken waar jongeren nu vooral zitten zijn bijvoorbeeld: de (verdwenen) bankjes op de schansen, de grote picknickbank speeltuin ’t Vosje, (verdwenen) picknick tafel OAZ gebouw, het betonnen bouwwerkje op Draaiersschans, picknickbank op ‘puntje’ Utrechtseweg/Vecht, de grote ronde bank bij Oversingel en het tunneltje tussen Aetsveld en Molenpad. (Waarvan er iig 2 op dit moment als overlast-gevend worden/werden ervaren, dit behoeft een andere aanpak)

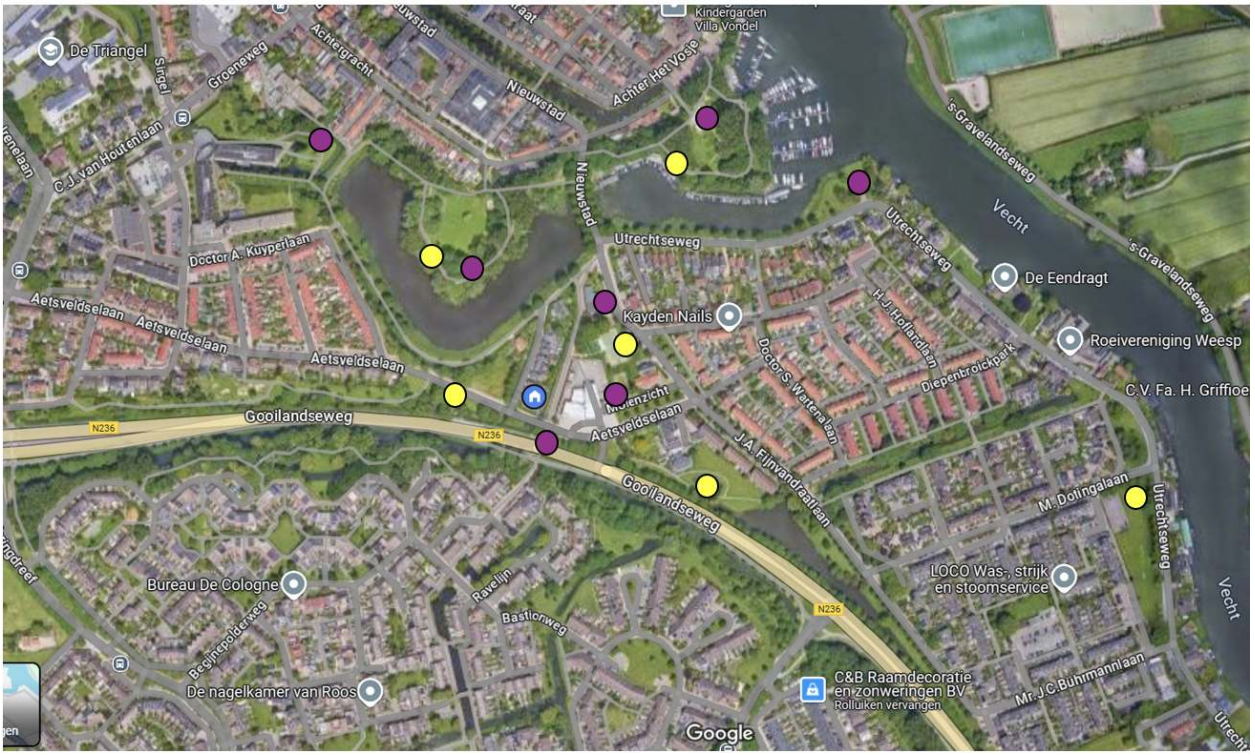
Wij stellen voor hieraan toe te voegen:

1. Aetsveldselaan tegenover ‘evenementen terreintje’
2. Basketbalveldje M.Dotingalaan
3. Verbetering zitgelegenheid rondom voetbalveldje JA Fijnvandraatlaan (deels reeds aanwezig)
4. Bankjes terugplaatsen schansen (mogelijk reeds in planning)
5. Plantsoen tussen JA Fijnvandraatlaan en N236

1.2 Goede spreiding

Dit zijn alle locaties die (**overdag**) in het zicht zijn, waar voldoende mensen uit de buurt (ook bijvoorbeeld wandelaars van daarbuiten die gebruikmaken van verschillende wandelroutes en het LAW) lopen en door het gebruik van verschillende doelgroepen is er sociale controle.

Voorbeeld: Als buren met kinderen gaan voetballen ruimen ze altijd wel wat glaswerk op, als opa en oma met een kleuter gaan basketballen bemoeien ze zich ook met aanwezigen die daar snoeppapiertjes op de grond gooien en ruzie met elkaar maken. Bewoners laten hun hond uit, stoppen voor een praatje of zitten op een bankje in hun buurt en zijn daarmee zichtbaar en aanwezig.

(Paars bestaande genoemde informele ontmoetingsplekken – niet uitputtelijk-, Geel (her)nieuw(de) voorgestelde plekken. In de zomer zijn ook andere plekken in de wijk langs de Vecht populair).

1.3 Gevarieerde plekken

Wij stellen voor dat deze nieuwe plekken wel creatiever, leuker en aantrekkelijker zijn om te verblijven dan een standaard houten bankje.

Zoals bijvoorbeeld:

1.4 Meisjes en vrouwen

In het kader van de recente Internationale Vrouwendag en het voornemen van Amsterdam om openbare ruimte in te richten vanuit het zichtpunt van vrouwen, hebben wij nog een gedachte die we graag zouden willen delen over meisjes en vrouwen

Meisjes en de openbare ruimte

Wij verwachten dat de gemiddelde jongere die elkaar ontmoet op straat een jongen/man is en dat dit initiatief vanuit de gemeente dat dus ook is. De gemiddelde gebruiker van het in Zuid II aanwezige voetbal en basketbalveldje is tevens een jongen/man.

Wat als we bij de komende plaatsen ook rekening houden met meisjes in alle leeftijden, dit kan in het aanbieden van gevarieerde plekken als onderdeel van het eerste deel van ons voorstel ‘Verbeteren van informele ontmoetingsplekken Zuid II en omgeving”. Uit het onderzoek ‘Meisjes in de Openbare ruimte’ spelen meisjes anders dan jongens, minder gericht op 1 activiteit (voetballen bijvoorbeeld) meer gericht op sociale interactie. Waardoor meisjes vaak tot de ‘randen’ van sport en speelgelegenheden worden gestuurd en het centrale deel van die ruimte meer ingenomen wordt door jongens.

In dit genoemde onderzoek staan een aantal aansprekende voorbeelden die voor verschillende doelgroepen als aansprekend kunnen worden gezien:

Een afdak perfect om onder te picknicken in een buurtspeeltuin in de wijk Sint Andries in Brugge

Een ontmoetingsplek kan ook perfect langs belangrijke kindvriendelijke routes aangelegd worden, als plaats van rust en ontmoeting. Zoals dit voorbeeld in Eeklo.

2. Realisatie van formele ontmoetingsplek/JOP

Wat wij in ons voorstel als uitgangspunten meenemen:

- Jongeren overlast is van alle tijden, een hangplek aan de Aetsveldselaan (of waar dan ook) gaat daar geen verschil danwel oplossing voor zijn, dit is ook helder uiteengezet door Katinka Hilders tijdens de informatie avond.
- De gemeente heeft tot doel om 10 JOPs te plaatsen in Weesp.
- Aangegegeven wordt dat een groot gedeelte van de jongeren uit Aetsveld komt en een kleiner deel uit Zuid II.
- Bewoners vrezen (meer) overlast door het toewijzen van een ‘eigen’ plek voor jongeren, zij vrezen voor een ‘vrijbrief’ voor overlast ondersteund door ervaringen in andere gemeenten (zie bronnen).

Gemeente Weesp heeft aangegeven een locatie aan te wijzen op basis van zichtbaarheid, veiligheid en de wens van jongeren. Wij gebruiken de bevindingen van gemeente Houten rondom de wensen van de jongeren ten behoeve van een JOP:

- De mogelijkheid om (droog) te zitten
- Geen klagende mensen/ overlast veroorzaken als ze bijvoorbeeld harde muziek luisteren.

Wij gebruiken wederom het visiedocument van OBB Ingenieursbureau welke tot een model komt voor ontmoetingsplekken.

In Weesp is de situatie qua aantallen jongeren als volgt: het aandeel jongeren in Aetsveld vele malen hoger (860 jongeren van 0-25 in Aetsveld versus 225 jongeren in Zuid I en II gecombineerd tussen de 0-25). Daardoor achten wij het onverantwoordelijk enkel plekken in Zuid II te realiseren er moet tevens in Aetsveld tegelijkertijd een initiatief ondernomen worden. Dit gecombineerd met de uitspraak van de gemeente dat de voorgestelde plek ook/grotendeels door jongeren uit Aetsveld gebruikt zal worden is de reden is dat wij Aetsveld in dit voorstel meenemen.

Ingenieursbureau OBB heeft normen ontwikkeld in het visiedocument. Dit toepassen op Zuid I & II en Aetsveld zou het volgende opleveren.

Type plek (*)	Norm	Zuid I en II (225)	Aetsveld (860)
Informeel ontmoeten			
“kiss en greet”	*Per 15 jongeren / 50%*	7.5 plekken	29 plekken
“ what’s up”	*Per 15 jongeren / 30%*	4.5 plekken	17 plekken
Formeel ontmoeten			
“ stay around “	*Per 15 jongeren/ 20%*	3 plekken	11.5 plekken
“ no problem “	***1 plek per 500 jongeren***	**0 plekken**	**1.5 plekken**
“ sportplek “	*1 plek per 100 jongeren*	2 plekken	8 plekken

Korte duiding van type plek OBB Ingenieursbureau en toepassing in dit voorstel:

“Kiss en greet” zijn plekken zonder specifieke inrichting waar jongeren afspreken om bijvoorbeeld gezamenlijk naar school te fietsen, straathoeken etc.

"What's up” plekken zijn ingerichte plekken in openbare ruimte met bijvoorbeeld een bankje of muurtje waar 5-10 jongeren bijvoorbeeld na school of sporten nog even met elkaar kunnen praten.

Een ‘stay around’ plek is waar jongeren echt kunnen afspreken en activiteiten ondernemen, liefst gecombineerd met een sportplek.

Een “no problem “ plek is een plek verder van omwonenden af zodat er weinig tot geen overlast voor omwonenden is (een JOP).

De in de vorige uiteenzetting genoemde verbetering van informele ontmoetingsplekken, vallen hier onder de categorie “ stay around” en "What's up” van in totaal 7.5 aldus het model gecombineerd voor Zuid I & II, ons voorstel te zien in de opsomming & locatie kaartje met de paars en gele stippen voorziet in Zuid I en II in 8 van dit soort plekken waarvan 4 (her)nieuw(d) en 4 bestaand.

Tevens voldoet Zuid I & II ruim aan de norm voor sportplekken. Met een voetbalveldje, basketball en het grote calisthenics-toestel (of FitPark genoemd) scoort de wijk 3 in plaats van de voorgestelde 2.

Kijkend naar de tabel zou het inrichten van een JOP, in dit visiedocument genoemd een “no problem” plek in de buurt van Aetsveld een juiste eerste stap zijn. Dit gebaseerd op het aantal jongeren, op deze manier kan er tegemoet gekomen worden aan de jongeren en overlast in Zuid II en Aetsveld te beperken.

Deze plek kan dan als verwijsplek dienen wat ook duidelijkheid biedt aan handhaving, jeugdwerkers en politie op basis van groepsgrootte, activiteit en tijdstip.

Een “no problem” plek is in staat om een grotere groep jongeren te huisvesten en volledig in lijn met de door de gemeente voorgesteld ‘JOP’. De 6 bankjes rondom bieden zitgelegenheid aan 24 jongeren, daarnaast is er ruimte om te staan en is dit exact gelijk aan de door de gemeente in de brief voorgestelde JOP.

(Rood zijn voorgestelde plekken JOP die weinig overlastgevend zijn, de locatie dicht bij de N236/Gooilandseweg en UP!Events/ Victoriabad heeft de mogelijk de voorkeur gezien de zichtbaarheid en bereikbaarheid vanuit perspectief politie en handhaving)

Daarnaast zijn wij van mening dat bereikbaarheid van jongeren mogelijk is. Vanuit het Meester C. Kooimancentrum is de afstand tot beide plekken tussen de ~740 en ~940m, terwijl vanuit hetzelfde punt de afstand tot einde fietstunneltje (welke toegang biedt tot de wijken Centrum en Zuid II) reeds ~594meter is. Jongeren zijn dus al bereid een stukje te reizen voor een hangplek.

Wij zien wel uitdagingen in een JOP (op welke plek dan ook): er is weinig sociale en zwerfvuil controle. En vooral: dit is een toegewezen plek voor jongeren waardoor er geen betrokkenheid

bij de plek is van andere inwoners. Daarnaast is het mogelijk dat jongeren ook ‘rechten’ ervaren aan het hebben van ‘hun’ plek en daarmee niet meer corrigeerbaar zijn danwel dat zij het idee hebben dat veel gerechtvaardigd is. Zie voorbeelden andere gemeenten:

Dit maakt dat de plek als onveilig en onprettig kan worden ervaren. Tegelijkertijd lijkt uit ervaringen van andere gemeenten dat deze problematiek vaak gelieerd is aan een JOP, ook als deze plekken zich in de woonwijk bevinden. Dit soort gedrag laat zich voornamelijk in avond en nacht zal zien wanneer sociale controle en zichtbaarheid ook daar afwezig is, danwel bewoners niet bereid zijn deze rol op zich te nemen verder dan melden bij politie als ze de overlast als grensoverschijdend ervaren.

Een tweede observatie op basis van de gepresenteerde tabel van plekken op basis van OBB Ingenieursbureau is dat op eerste gezicht er in Aetsveld zwaar tekort is op alle benoemde plekken (van informeel tot sportplekken), waarbij er een ‘waterbed’ effect naar Zuid II te verwachten is. Dit wordt op dit moment ook door de bewoners ervaren en tevens door de gemeente aangegeven. Wij doen dan ook een beroep op de gemeente om tevens voor Aetsveld meerdere soorten plekken in de openbare ruimte in kaart te brengen en in te richten adv het model van OBB Ingenieurs.

3 Literatuuronderzoek naar 'hangjongeren'

3.1 Wie zijn de hangjongeren?

Jongeren in stadsgebied Weesp tussen de 14 en 23 jaar, ontmoeten elkaar graag. Dit gebeurt op straat, schoolpleinen en op plekken die iets meer afgelegen liggen. Bij slecht weer zijn overdekte plekken nabij woningen populair. Bij een aantal plekken ervaren omwonenden overlast (Gemeente Amsterdam, 2025). Enerzijds moeten jongeren met elkaar kunnen optrekken om onder vrienden te zijn en zich optimaal te kunnen ontplooien (Sabbe, 2011). Anderzijds is het rondhangen van jongeren onlosmakelijk verbonden met probleemjongeren die een gevaar zijn voor de veiligheid (Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling, 2008).

Onderzoek onderscheidt vier categorieën hangjongeren, waarvan de indeling is gebaseerd op de mate waarin jongeren criminaliteit, antisociaal of hinderlijk gedrag vertonen.

1. Aanvaardbare jeugdgroepen
- Jongeren die zich op straat begeven maar zich gedragen volgens de normen en waarden van de omgeving
- Hangen rond om elkaar te ontmoeten en bij te praten zonder overlast te veroorzaken

Benoemd door de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (2008)

2. Hinderlijke jeugdgroepen
- Flexibele structuur, vaak scholieren, hoofdzakelijk actief in eigen wijk
- Veroorzaken voornamelijk geluidsoverlast en kleine vernielingen
- Gedrag kan soms uit de hand lopen, maar escalaties zijn toevallig
- Goed aanspreekbaar door gezagsdragers
- Vertonen "lichte tekenen van verval": gebruiken soms (soft)drugs en plegen lichte vermogensdelicten
- Drijfveer is kick of aanzien binnen de groep

Bron: Beke et al. (2000)

3. Overlastgevende jeugdgroepen
- Prominenter aanwezig in het straatbeeld dan hinderlijke groepen
- Vaak scholieren die provocerend optreden en omstanders lastig vallen
- Plegen regelmatig lichte criminaliteit, soms met geweld
- Hebben antisociale houding en zijn moeilijker te corrigeren
- Vertonen meer "tekenen van verval": gebruiken én verkopen drugs
- Vaak in bezit van wapens zoals messen en spuitbussen
- Neigen meer naar criminele dan naar hinderlijke jeugdgroepen

Bron: Beke et al. (2000)

4. Criminele jeugdgroepen
- Stabiele groepssamenstelling met weinig positiewisselingen
- Opereren op regionaal of landelijk niveau
- Leden hebben hogere leeftijd dan bij andere groepen, laag opleidingsniveau
- Bijna uitsluitend contact met groepsleden, veel familierelaties binnen de groep
- Plegen ernstige feiten, vaak met zwaar geweld en wapengebruik
- Specialiseren zich in drugshandel, zware geweldpleging en geweldpleging met diefstal
- Drijfveer is financiële winst, niet de kick
- Handelen professioneel en wegen daden goed af

Bron: Beke et al. (2000)

In de praktijk zijn jongerengroepen niet strikt afgebakend en kunnen ze kenmerken van verschillende categorieën vertonen (Noorda & Veenbaas, 2006).

3.2 Redenen voor rondhangen bij jongeren

Vanuit sociaalpedagogische invalshoek
Hazekamp (1985) omschrijft het rondhangen van jongeren als "de omgang van jongens en meisjes met elkaar in de vrije tijd, in door hen zelf gevormde groepen, buiten de instituties gezin, school en arbeid om." Het aanwezig zijn op straat ziet hij als een component van het onder-elkaar-zijn waarbij jongeren hun vrije tijd onderverdelen in:

- Het niets-doen
- Het scheppen van spannende gebeurtenissen

Identiteitsontwikkeling
De Bil (2011) benadrukt dat het ontwikkelen van een eigen identiteit de belangrijkste ontwikkelingstaak is tijdens de adolescentie (periode tussen 16e en 20e levensjaar). Door tijd met leeftijdsgenoten door te brengen kunnen jongeren:

- Hun persoonlijke identiteit ontwikkelen
- Hun sociale identiteit vormen

Gedrag passend bij ontwikkelingsfase
Volgens Noorda & Veenbaas (2006) is het volgende gedrag eigen aan de ontwikkelingsfase van jongeren:

- Assertief gedrag stellen
- Willen tonen wat ze lichamelijk kunnen
- Imponeren van personen van een ander geslacht

Verveling

- **Door tekort aan vrijetijdsmogelijkheden**:
  Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat verveling ontstaat als er te weinig mogelijkheden zijn voor sport, jeugdhuisbezoek of andere boeiende activiteiten (Hakkert, 1998; Vercaigne et al., 2000).
- **Door toegankelijkheidsproblemen**:
  Zelfs als er wel voldoende recreatieaanbod is, kunnen andere factoren de toegankelijkheid beperken (Warmenbol & Goossens, 2006), zoals financiële drempels: Voorzieningen zijn vaak gecommercialiseerd en gericht op kapitaalkrachtiger middenklassepubliek. Kansarme jongeren worden uitgesloten omdat ze de kosten niet kunnen dragen, bijvoorbeeld voor sportscholen (Emmelkamp, 2004).

Er is geen enkelvoudige reden waarom jongeren op straat rondhangen (Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling, 2008). Dit gedrag is gangbaar en van alle tijden, maar wordt soms door omstanders als overlast ervaren.

3.3 Wat doen hangjongeren op de hangplek?

Met name praten, voetballen, alcohol consumeren, drugs gebruiken, vandalisme streken uithalen en vechten gaan af en toe hand in hand met rondhangen. In deze levensfase testen jongeren hun eigen vermogen uit en stellen ze regels die opgelegd worden door anderen op de proef (Woltring, 1988). Dat betekent tevens dat zij op straat op zoek gaan naar andere leefvormen en nieuwe sensaties door te experimenteren, grenzen af te tasten en soms die grenzen te overschrijden (Sabbe, 2011). Als hangjongeren overlastgevend gedrag stellen, moet dat gezien worden als leeftijdsgebonden delinquentie (Walgrave, 2002) en groepsgebonden delinquentie (Miedema, 1997). Om te beginnen versterkt het plegen van leeftijds- en groepsgebonden delinquentie de groepscohesie (Hunt & Laidler, 2001). Daarnaast kunnen zulke handelingen bijdragen om persoonlijke conflicten te uiten en te kanaliseren (Woltring, 1988). Als laatste stellen hangjongeren dit gedrag niet met voorbedachten rade (Pavis & Cunningham-Burley, 1999), waardoor het een onvoorspelbaar fenomeen is dat het rondhangen voor hen net spannend maakt (Sinnaeve & Schillemans, 2006). Kortom; overlast en delinquentie zijn normale verschijnselen op een hangplek en zullen als zodanig ook geaccepteerd moeten worden op die plek.

3.4 Wat is een geschikte plek volgens hangjongeren?

Aangezien jongeren op school en thuis constant onder controle van volwassenen staan, zoeken zij een mogelijkheid om aan die controle te ontsnappen (Hall et al., 1999). Het rondhangen op straat biedt voor jongeren in dat geval de kans om een eigen plek te vinden waar zij zich kunnen onttrekken aan het toezicht van de volwassenen. Echter, de plek waar jongeren hun volwassen-vrije ruimte willen creëren, moet aan enkele voorwaarden voldoen. Ten eerste moet de ontmoetingsplaats centraal gelegen zijn voor alle jongeren die deel uitmaken van de groep (Sabbe, 2011). Daarnaast moet het een plaats zijn waar er een reële kans is dat er zich iets spannends voordoet. De jongeren moeten zichzelf kunnen laten zien, dingen kunnen observeren, hun autonomie kunnen benadrukken en confrontatie kunnen opzoeken (Dresen-Coenders et al., 1999). De volwassen-vrije zone moet verder ook de opportuniteit creëren om niet op te vallen en niet gezien te worden, zoals bijvoorbeeld het geval is bij een ontmoetingsplaats achter een sportcentrum (Karsten et al., 2001). Anders gezegd, het moet een plek zijn met mogelijkheden om vrienden te kunnen ontmoeten op een spontane manier (Hall et al., 1999).

3.5 Good Practices

Samenwerking politie en hulpverlening: Een combinatie van politie die feiten vaststelt en hulpdiensten die jongeren inzicht geven in hun gedrag, werkt effectief (Cops, 2011).

Jeugdagenten als aanspreekpunt: Specifieke jeugdagenten met direct contact in de wijk zorgen voor vertrouwen en verminderen overlast (Noorda & Veenbaas, 2006).

Dialoog tussen generaties: Regelmatig contact tussen jongeren en buurtbewoners vermindert overlast, omdat jongeren bereid zijn hun gedrag aan te passen (Moore & Statham, 2006).

Rolmodellen en sleutelfiguren: Charismatische figuren zoals wijkagenten, jongerenwerkers en betrokken buurtbewoners kunnen effectief jongeren bereiken en begeleiden (de Jong, 2016).

Bronnen

Beke, B. M. W. A., van Wijk, A. P., & Ferwerda, H. B. (2000). Jeugdcriminaliteit in groepsverband ontrafeld. Tussen rondhangen en bendevorming. SWP.

de Bil, P. (2011). Me, myself en de rest. Identiteitsontwikkeling in het openbaar? In N. van Ceulebroeck (Ed.), De Hangman. Over jongeren in het straatbeeld. politeia.

de Groot, N., Verduin, M. (2011) Chillen in het groen; De waarde van groen op jongerenontmoetingsplekken onderzocht, MOVISIE

de Jong, J. D. (2007). Kapot moeilijk. Een etnografisch onderzoek naar opvallend delinquent groepsgedrag van 'Marokkaanse' jongens. aksant.

Cops, D. (2011). 'The usual suspects'. Waarom overlast en hangjongeren vaak in één adem worden genoemd. In N. van Ceulebroeck (Ed.), De Hangman. Over jongeren in het straatbeeld. politeia.

Derix, G. (2019) Waardevol of waardeloos? Eén jaar jongerenontmoetingsplek Valkenburg: analyse en aanbevelingen Versie 1

Dresen-Coenders, L., Hazekamp, J. L., & Van Hessen, J. (1991). Het eeuwige rondhangen. Jeugd en samenleving, 2(3), 119-133.

Emmelkamp, R. (2004). Een veilig avontuur : alledaagse plaatsen en vrijetijdsbesteding in de verhalen van jongeren en ouders. Universiteit van Amsterdam.

Hakkert, A. (1998). Group delinquency in The Netherlands: Some findings from an exploratory study. International review of law computers & technology, 12(3), 453-474.

Hall, T., Coffey, A., & Williamson, H. (1999). Self, Space and Place: youth identities and citizenship. British Journal of Education, 20(4).

Hazekamp, J. (1985). Rondhangen als tijdverdrijf. Over het onder-elkaar-zijn van jongens en meisjes in de vrije tijd. VU Uitgeverij

Hielkema D. (2025) Amsterdam gaat openbare ruimte anders inrichten: stad moet ook voor jonge vrouwen veilig zijn. Het Parool

Hunt, G. P., & Laidler, K. J. (2001). Alcohol and Violence in the Lives of Gang Members. Alcohol research & health: the journal of the National Institute on Alcohol Abuse and Alcoholism, 25(1).

Karsten, L., Kuiper, E., & Reubsaet, H. (2001). Van de straat? De relatie tussen jeugd en publieke ruimte verkend. Van Gorcum.

Kind en samenleving (2019) Meisjes en de publieke ruimte

Miedema, S. (1997). Het peilen van de diepte. De relatie tussen werkloosheid en delinquentie bij jongvolwassen mannen.

Moore, S., & Statham, E. (2006). Can intergenerational practice offer a way of limiting anti-social behaviour and fear of crime? The Howard Journal of Criminal Justice, 5, 468-484.

Noorda, J. J., & Veenbaas, R. H. (2006). Rondhangende jongeren.

OBB ingenieursbureau (2019) Jongeren in de openbare ruimte; visiedocument

Onbekend (2021) verslag bewonersavond jongerenontmoetingsplek Polderwijk

Pavis, S., & Cunningham-Burley, S. (1999). Male youth street culture: understanding the context of health-related behaviours. Health education research, 14(5), 583-596.

Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling. (2008). Tussen flaneren en schofferen. SWP.

Rekenkamer Amsterdam (2024), Bestuurlijk rapport Sport en speelplekken in de openbare ruimte

Sabbe, K. (2011). Is rondhangen be-leefd? Op zoek naar de beleving en betekenis van rondhangen bij jongeren. In N. Van Ceulebroeck (Ed.), De Hangman. Over jongeren in het straatbeeld. politeia.

Sinnaeve, I., & Schillemans, L. (2006). Thuis TV-kijken, voetballen of naar de jeugdbeweging!? In N. Vettenburg, M. Elchardus, & L. Walgrave (Eds.), Jongeren van nu en straks (pp. 153-186). Lannoo.

Totta Research (2023) Onderzoek Jongeren en ontmoetingsplekken. Gemeente Houten

Walgrave, L. (2002). Stad en jeugd: op zoek naar een jeugdcriminologische probleemstelling. In P. Goris & L. Walgrave (Eds.), Van kattenkwaad en erger. Actuele thema's uit de jeugdcriminologie. (pp. 77-125). Garant.

Warmenbol, L., & Goossens, L. (2006). Aandacht in 't kwadraat. In 'probleembuurten' werken met 'probleemjongeren'. Acco.

Woltring, L. (Ed.). (1988). Jongens tussen branie en verlegenheid. Sekse-specifiek werken met jongens. Lemma.

Young Connected (2023), Visie van jongeren over ontmoetingsplek. Gemeente Utrecht

Bijlage Afstandskaarten

